

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 11. januar 2022

Sag BS-50460/2020-HJR
(2. afdeling)

A
(advokat Peter Smith)

mod

Sydbank A/S
(advokat Nicolai Dyhr)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 11. juli 2019 (BS-30794/2018-KBH) og af Østre Landsrets 23. afdeling den 19. august 2020 (BS-34002/2019-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Henrik Waaben, Lars Hjortnæs, Kurt Rasmussen og Jørgen Steen Sørensen.

Sagen er behandlet skriftligt, jf. retsplejelovens § 387.

Påstande mv.

Appellanten, A, har påstået frifindelse mod betaling af 330.227,53 kr. med tillæg af rente på 14 % p.a. fra den 27. august 2015.

Indstævnte, Sydbank A/S, har påstået stadfæstelse.

Parterne er enige om, at hvis den godtgørelse på 750.000 kr., som X ApS blev tilkendt ved voldgiftskendelsen af 4. juni 2015, ikke er omfattet af Sydbanks virksomhedspant, har Sydbank været berettiget til at tilbagebetale beløbet til Xs konkursbo og forhøje As kautionsforpligtelse tilsvarende.

Supplerende sagsfremstilling

Af voldgiftskendelsen af 4. juni 2015 fremgår bl.a.:

"9 Voldgiftsrettens begrundelse og resultat

...

9.1.3 Godtgørelse efter Handelsagentlovens § 25

...

139. Det følger af Handelsagentlovens § 25, at en handelsagent har krav på godtgørelse ved agenturaftalens ophør, hvis og i det omfang (1) agenten har skaffet agenturgiveren nye kunder eller en betydelig udvidelse af handelen med den bestående kundekreds, og forbindelsen med disse kunder fortsat vil give agenturgiveren betydelige fordele, og (2) betaling af godtgørelse er rimelig under hensyn til samtlige omstændigheder, herunder navnlig agentens tab af provision af aftale med disse kunder.

140. Det er ubestridt, at bestemmelsens første led er opfyldt. Uanset at Ys distribution af GoPro-produkter ophører i 2015, er det under sagens bevisførelse bekræftet af Ys parts-/vidneforklaringer, at Y fremadrettet kan fortsætte samhandlen med en betydelig del af de kunder, som X har skaffet og/eller betjent.

...

147. Voldgiftsretten finder herefter, at X er berettiget til godtgørelse. Voldgiftsretten har ved udmålingen af beløbet lagt til grund, at der har bestået et handelsagentsamarbejde mellem Parterne siden 2011. Voldgiftsretten har endvidere lagt til grund, at X har bidraget betydeligt til opbygningen af Ys kundekreds og markedet for Ys produkter. Der består en fortsat værdi for Y af Xs agentarbejde både på GoPro-produkter frem til ophøret af distributionen og også på andre produkter, herunder i forhold til nye brands, som Y måtte påbegynde distributionen af som erstatning for GoPro. Voldgiftsretten har ydermere lagt vægt på, at Handelsagentaftalen, herunder Xs indtægtsgrundlag, ophørte med omgående virkning.

148. Under hensyntagen til Handelsagentlovens § 26 finder Voldgiftsretten, at Y skal betale et skønsmæssigt fastsat beløb på 750.000 kr. (ex. moms) til X."

Supplerende anbringender

A har supplerende anført bl.a., at det efter landsrettens afgørelse er op til parterne i et handelsagentforhold at bestemme, om betaling for goodwill er omfattet af virksomhedspant. Hvis handelsagenten overdrager sit agentur, er der ikke tvivl om, at den del af købesummen, der vedrører agentens goodwill, er

omfattet af virksomhedspant. Hvis godtgørelse efter handelsagentlovens § 25 ikke er omfattet af virksomhedspant, vil det indebære en forskelsbehandling, som der ikke er grundlag for.

Sydbank har supplerende anført bl.a., at det ikke er korrekt, at landsrettens afgørelse vil medføre, at det er op til parterne at bestemme, om betaling for goodwill er omfattet af virksomhedspant. En handelsagent kan efter tinglysningslovens § 47 c give pant i den goodwill, der måtte tilhøre agenten selv. Den goodwill, der efter handelsagentlovens § 25 gives godtgørelse for, tilhører imidlertid ikke agenten, der derfor ikke kan pantsætte den.

Højesterets begrundelse og resultat

Ved voldgiftskendelse af 4. juni 2015 blev X ApS efter handelsagentlovens § 25 tilkendt en godtgørelse på 750.000 kr. for nye kunder mv., som virksomheden som led i en agenturaftale havde skaffet Y Distribution ApS. Sagen angår, om godtgørelsen er omfattet af Sydbank A/S' virksomhedspant i X, der ifølge skadesløsbrev bl.a. omfatter goodwill.

Efter tinglysningslovens § 47 c, stk. 1, 1. pkt., kan indehaveren af en erhvervsvirksomhed ved anvendelse af skadesløsbrev eller ejerpantebrev underpant-sætte, hvad virksomheden ejer og fremtidig erhverver (virksomhedspant). Efter bestemmelsens stk. 3, nr. 7, kan virksomhedspant omfatte bl.a. goodwill.

Spørgsmålet er i første række, om den godtgørelse, som ved voldgiftskendelsen er tilkendt X, må anses for betaling for goodwill ejet af X, således at den er omfattet af Sydbanks virksomhedspant.

Efter handelsagentlovens § 25, stk. 1, nr. 1, har handelsagenten ved agenturaftalens ophør krav på godtgørelse, hvis og i det omfang agenten har skaffet agenturgiveren nye kunder eller en betydelig udvidelse af handelen med den bestående kundekreds, og forbindelsen med disse kunder fortsat vil give agenturgiveren betydelige fordele. Efter stk. 1, nr. 2, er betaling af godtgørelse yderligere betinget af, at dette er rimeligt under hensyn til samtlige omstændigheder, herunder navnlig agentens tab af provision af aftale med disse kunder.

Godtgørelse efter bestemmelsen ydes således for de kunder mv., som handelsagenten har "skaffet" agenturgiveren. Som anført af landsretten fremgår det i overensstemmelse hermed af bestemmelsens forarbejder (betænkning nr. 1151/1988 om handelsagenter og handelsrejsende, s. 122), at der ikke er tale om, at agenten i traditionel juridisk forstand overdrager en kundekreds eller lignende til agenturgiveren. Som ligeledes anført understøttes dette af, at godtgørelse skal være rimelig under hensyn til samtlige omstændigheder.

Højesteret finder herefter, at godtgørelse efter handelsagentlovens § 25 må anses som vederlag for den arbejdsindsats, agenten har ydet ved at skaffe agenturgiveren nye kunder mv., og ikke for overdragelse af agentens egen kundekreds. Der er således ikke – som det kræves efter tinglysningslovens § 47 c, stk. 3, nr. 7, jf. stk. 1, 1. pkt. – tale om goodwill, som tilhører agenten.

På den baggrund tiltræder Højesteret, at den tilkendte godtgørelse ikke var omfattet af Sydbanks virksomhedspant.

Højesteret stadfæster derfor dommen.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal A betale 60.000 kr. til Sydbank A/S.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.